

Biskop Atle Sommerfeldt:

VISITASPREEN RÆLINGEN OG ØVRE RÆLINGEN SOKN:

«Gud ser oss»

Øvre Rælingen kirke // 11.februar 2018 // Fastelavenssøndag

Jes 53,1-5 // 1 Kor 1,18-25 // Joh 12,20-33

Helt siden vi gråt over våre døde spebarn i iskanten for noen tusen år siden og planla hvordan vi skulle overleve nok et år, har sorgen og frykten lagt skygger over livsfølelsen vår.

Et besøk på Bygdemuseet her forteller hvordan det store flertallet av husmenn og tjenestefolk levde med frykt og sorg, i undertrykkelse og nød. Folk i Rælingen har det bra nå. Det viser folkehelsebarometeret som måler befolkningens velvære på en rekke variabler. Det er fri tilgang til høyere utdanning, som en stadig større del av befolkningen gjennomfører, lønnsnivået er høyt og sikrer gode boforhold, ordnede arbeidsdager og mat nok, og det er frihet til å kritisere makter og myndigheter. Tilgangen til helsetjenester er for alle, og fellesskapet tar ansvar for dem som trenger ulike former for støtte. Samtidig vet vi at en stadig større andel av befolkningen, også her i Rælingen, sliter med å få endene til å møtes. Men vi kan som kristne istemme Hassan Alsibai som tirsdag her i kirken sa at Norge var et enkelt land å være muslim i, fordi de grunnleggende muslimske dydene for samfunnet er virkeliggjort i Norge.

Vi lever ikke i en kultur der adskillelse etter sosial klasse, etnisk tilhørighet eller religiøs overbevisning preger samfunnet. Vi hevder ikke at enhver er sin egen lykkes smed, men anerkjenner fellesskapets plikt til å ta ansvar for alle og ikke la noen forgå i ensomhet.

I et slikt samfunn skulle en tro at frykten og sorgen ikke lenger satte sitt preg på oss. Men slik er det ikke. Sorgen over tapte muligheter og dødskreftene som med ulik intensitet rammer oss også før livets definitive slutt, er i aller høyeste grad hos oss. Frykten for fremtiden setter i dag preg på en hel generasjon ungdommer. Men ikke som for min generasjon, der frykten for atomkrigen var hverdagen. Nå er det klimakrisen og et økologisk sammenbrudd som truer livet slik vi kjenner det.

Fryktens ansikt for dagens ungdommer er i stor grad en frykt for ikke å leve opp til muligheter som finnes og som det hevdes man kan oppnå bare en vil og presterer godt nok. Prestasjonsangst er blitt et ord på manges lepper. Mindful-nettstedet www.justmind.no uttrykker det slik: «For de som sliter med prestasjonsangst, er det ikke vanskelige situasjoner som gjør at man ikke kan prestere. Tvert imot er det frykten for å ikke kunne prestere, som gjør situasjonene vanskelige. Det hele blir forverret når man vet at man må prestere. Stress og nervøsitet fyrer prestasjonsangst. Det er ikke vanskelig å forstå, fordi det i det moderne samfunn forventes det mye fra oss».

Ungdataundersøkelsen for Rælingen, som alle ungdomsskoleelever fyller ut, viser at denne virkeligheten også gjelder her. 43% sliter med mange ting og 34% sier de er ganske eller veldig

mye plaget av at alt oppleves som et slit. Det vi kalte «curlinggenerasjonen» er preget av frykt for fremtiden og konstant søking etter å bli sett som hele mennesker, midt i slitet og prestasjonspresset.

Sorgen og frykten har en av sine grunnleggende fortellinger i historien om Hagar, Abrahams slavekvinne, som ble surrogatmor til Ismael, Abrahams førstefødte. Sara, Abrahams kone, syntes lite om Hagar og sønnens tilstedeværelse og ba Abraham om å kvitte seg med henne. Og Abraham fordrev Hagar og hennes sønn ut i ørkenen der vannmangel og ensomhet var i ferd med å ødelegge dem. Men i sorgen over utestengselen og frykten for fremtiden åpnet Guds engel en vannkilde for henne og Ismael. Gud hørte guttens skrik, så deres nød og lovet dem fremtid og håp. Hagar gir derfor, som den første, Gud en egenskap og et navn. Hun kaller Gud: «Du er en Gud som ser meg». Vannkilden ga hun navnet Lahai-Roi – brønnen til den levende som ser meg.

Gjennom alle tider har vi mennesker bønnfaldt og håpet å få se livets grunnlegger, makten som styrer og står bak alt og som kan gi oss sikkerhet for fremtiden. Vi hørte i dagens fortelling hvordan folk, også utlendinger, henvendte seg til kretsen rundt Jesus. Jesus hadde rett før vår fortelling til og med vekket opp den døde Lasarus, og ridd inn i Jerusalem under påskehøytiden og blitt hyllet av folkemengdene. Store mirakler og underfulle tegn fra himmelen ville gi datidens sørgende og fryktsomme mennesker ankerfeste og livsmot. Denne Jesus var kanskje den som kunne frembringe tegn slik at alle kunne se Gud slik profetene hadde lovet?

Denne gangen, ved innledningen til påsken, var tiden kommet da Jesus varslet at Gud ville tre frem for menneskene og vise dem innersiden i Guds mysterium. Men Jesus varslet at det som skulle avdekkes var annerledes enn det folk flest forventet, da og nå.

Jesus møter sorgen og frykten ved å gjøre den til sin egen. Hans sjel er fylt av angst. Han identifiserer seg med den foraktede, den skamfulle, den plagede og rammede av sykdom og mislykkethet, slik Jesaja hadde formulert det noen hundre år tidligere og som vi hørte lest fra Jesaja 53. Folk flest trodde slike mennesker var rammet av Guds vrede. Jesus viser oss at Gud selv identifiserer seg med og bærer de byrdene menneskene bærer. **Det plagede menneske er ikke utstøtt av Gud, men har Guds øye og øre.**

Den grunnleggende åpenbaringen av Guds herlighet er ikke at vi skal se Gud, men at Gud ser oss og gir oss livskraft og fremtid slik Hagar, som den første, erkjente det.

Gud er hos det plagede mennesket, slik Jesus hadde vist i sitt liv. Jesus sier i dagens fortelling at han i fremtiden vil være hos det sårede og plagede menneske, og at han forventer at hans tjenere og medarbeidere skal være sammen med ham og følge ham ut til dem. Jesus går med dette inn i en annen av Jesajas åpenbaringer som kommer i kapitlene rett etter det vi leste. Jesaja formidler at den rette måten å tjene Gud på er «å sette undertrykte fri, dele brødet med den som sulter og la hjelpeløse og hjemløse komme i hus» (Jes 58). Å følge Jesus er å ledsage og frigjøre mennesker som lever i sorg og frykt.

Men det er mer. I fjor dyrket jeg poteter i potte for første gang. Det kan anbefales for dem som ikke har store landarealer å boltre seg på. En potet ble lagt i jorden og siden så jeg ingen. Men en dag så jeg en liten grønn spiss kjempe seg frem i lyset etter å ha kravlet seg opp gjennom

jordens mørke. Og etter som ukene gikk ble det en livskraftig plante. Og da fremtiden kom i form av en utvokst plante, kunne jeg grave frem en håndfull nye poteter, livskraftige og næringsrike. Men morpoteten var det ikke mye igjen av, ekkel å ta på og helt oppløst. Ved å dø hadde morpoteten frembrakt nytt liv.

Dette er en prosess alle kulturer kjenner til. Jesus brukte hvetekornet som eksempel på den samme prosessen og som illustrasjon på det som ville utfolde seg i Jerusalem i påsken. Jesus vil bli morpoteten som dør og gir livskraft, ikke bare til noen få, men til alt levende i all evighet. Han lover å vise seg for disiplene som dødens overvinner. De kan ha tillit til at frykten for fremtiden kan håndteres, og sorgen over tapet av Jesus og håpet han ga dem, vil overvinnes fordi Jesus vil komme til dem fra den andre siden av døden og ledsage dem inn til Guds evighet.

Da Johannes skrev ned fortellingene om Jesus, var alle dem som hadde møtt den oppstandne Kristus, døde. Vi kan tenke oss små forsamlinger i fiendtlige omgivelser rundt i hele det romerske imperiet og enda lenger øst, som lengtet etter å se Gud og få bekreftet at fortellingene om frykten og dødens overvinner var sanne. Disse forsamlingene trengte fortellingene om Gud som så dem og alle mennesker, og Jesus som livgiver, slik at de kunne ha tillit til at deres praksis gjorde Guds tilstedeværelse virkelig i deres midte.

I nattverdmåltidet som de feiret fordi Jesus hadde lovet å komme til dem i brød og vin, utviklet de et trygghetens fellesskap som jaget menneskefrykten på dør – og ble et tilfluktsted for redde og ensomme mennesker. **I dåpens** handling ble de invitert til å være med Jesus på veien fra død til liv, inn i mørket og ut i nådens og livskraftens lys. Da ble det mulig også å leve med sorgen over alle tapene de erfarte, fordi de i vannets mykhet kjente at Gud overvinner dødskreftene og lar dem få del i Guds seier. Dåpens vann ble deres Lahai-Roi.

I dag feirer vi fastelaven, søndagen før askeonsdag, som i oldkirken innledet tiden for dåpsforberedelse. Den varte i 40 dager frem til første påskedags dåpsgudstjeneste. I dåpsforberedelsen ble det fastet for å bli frigjort fra hverdagens strev og skape muligheter for å leve seg inn i døden og frem til oppstandelsesdagen. Slik ble det tydelig for dåpskandidaten at dåpen var en identifikasjon med Jesu vandring. Men like viktig ble det å komme nærmere at Gud vandrer med dåpskandidaten i hans og hennes sorg og frykt, i glede og håp og inn i nestekjærlighetens handlingsfellesskap. Etterhvert ble hele menigheten med i denne vandringen innover i eget liv og sinn, og utover til menneskene. Slik ble langfasten frem til påske en felleskirkelig praksis.

Men i dag er det fastelaven og fest. Vi er sett av Gud og blir tatt med i Guds kamp mot dødskreftene til herlighet, liv og salighet for oss alle.